

Roční zpráva

Cena Jindřicha Chalupického 2023

Cena Jindřicha Chalupického je nejprestižnější nezávislou cenou pro současné výtvarné umění v České republice. Se svou již téměř pětaticetiletou historií jde navíc o nejstarší kontinuálně pořádanou cenu svého druhu v zemích bývalého východního bloku. Historie ceny a dlouhý seznam umělkyní a umělců, kteří jí prošli, jakož i členů poroty nebo organizátorů a patronů z řad SJCh, svědčí o výjimečném postavení Ceny Jindřicha Chalupického v porevoluční české kultuře a může v mnoha ohledech sloužit jako referenční bod pro zkoumání naší nedávné minulosti i interpretaci současnosti. Cena se každoročně těší intenzivnímu zájmu odborné i široké veřejnosti, slouží jako lakmusový papírek i spouštěč diskusí na umělecké scéně i v masových médiích. Díky soustavné činnosti týmu Společnosti Jindřicha Chalupického se pak Cena stává v posledních několika letech také možným vstupním zdrojem informací pro odborníky a instituce ze zahraničí. Cena prochází kontinuálním, sebekritickým vývojem v reakci na aktuální společenské proměny a potřeby umělecké scény, namísto uzavírání se do neměnného formátu. Cena Jindřicha Chalupického je udělována za mimořádnou uměleckou tvorbu v oboru vizuálního umění. Je určena nastupující generaci umělkyní*ců, jejichž dílo má potenciál dlouhodobě obstát v kontextu české i mezinárodní umělecké scény a ztělesňuje po obsahové a formální stránce výjimečný postoj.

Počet návštěvníků (účastníků) celkem: 5 148

Výstava Cena Jindřicha Chalupického 2023 *PLATO Ostrava*

PLATO Ostrava - Bauhaus
1.11. 2023 – 25.2.2024

Laureátky*ti: Kryštof Brůha, Lenka Glisníková, Petra Janda, StonyTellers, Gabriela Těthalová

Kurátor*ky: Jakub Adamec a kurátorský kolektiv SJCH (Barbora Ciprová, Veronika Čechová, Tereza Jindrová, Karina Kottová)

Produkce: Ondřej Houšťava, Zuzana Šrámková

Komunikace: Veronika Čechová, Lamija Čehajić

Programy pro veřejnost: Nikola Ludlová ve spolupráci s kolektivem SJCH

Výstava Ceny Jindřicha Chalupického 2023 je prezentací laureátek a laureáta nejvýznamnějšího tuzemského ocenění pro nastupující generaci umělců a umělkyní. V rámci 34. ročníku byli oceněnými Kryštof Brůha, Lenka Glisníková, Petra Janda, Gabriela Těthalová a kolektiv Stony Tellers. Společná výstava se již podruhé koná v galerii Plato Ostrava, kde střídá další dvě pravidelné destinace, Brno a Prahu. Výstavu doprovodil projekt Stanice propagandy zahraničního hosta, jímž je mezinárodně etablovaný nizozemský umělec Jonas Staal. Jeho práce se dlouhodobě zabývá vztahem mezi uměním, propagandou a demokracií.

Pohled do výstavy Cena Jindřicha Chalupického 2023 (dílo Petry Janda)

Mezinárodní porota složená z představitelů a představitelů předních mezinárodních uměleckých institucí, v níž zasedli Ivet Ćurlin (Kunsthalle Wien), Anna Daučíková (umělkyně a pedagožka), Charles Esche (Van Abbemuseum, Eindhoven), Fatoş Üstek, kurátorka a teoretička, Frieze Sculpture, Londýn) a Jan Zálešák (kurátor a pedagog), vybírala z více než 90 portfolií zaslaných autorkami a autory prezentujícími svou tvorbu na současnou českou uměleckou scéně. Na porotu silně zapůsobila celková kvalita a konzistence přihlášek, kterých přišlo ještě více než v předchozích ročnících a obsahovaly řadu nových námětů: „*Zaujaly nás jednotlivé umělecké hlasy, ale i některé společné nebo opakuující se motivy a přístupy. Značná část přihlášených prací zkoumá figurativní či abstraktní malbu, objevilo se i množství na výzkumu založených postupů a projektů, často zpracovaných*

*doktorandy*doktorandkami či absolventy*absolventkami uměleckých škol. Mnoho děl má podobu fiktivních dokumentů zkoumajících rozsáhlé utopické nebo futuristické krajiny. Další umělci*umělkyně zaujali k realitě (nebo její projekci) opačný přístup tím, že ji rozbili na kousky, fragmentovali, případně přiblížili našemu oku. Obě tendence jako by vycházely z podobné touhy spekulovat o možných alternativách k našim současným podmínkám, ať už v mikro- nebo makro- měřítku. Tento přístup může souviset se sdílenou citlivostí umělců*umělkyní ohledně zkušeností s násobnými a vzájemně se prolínajícími krizemi, které ovlivňují jak náš sociální systém, tak i životní podmínky. Řada umělců*umělkyní se pokusila překročit hranice uměleckých krajin a projevila opravdové úsilí o změnu organizačního systému a vytvoření nových komunit či způsobů života. Mladá umělecká scéna se rovněž zjevně emancipuje a vydává se směrem od estetiky/postupů jednotlivých ateliérů na uměleckých akademiích k vlastním generačním zájmům. Celkově lze říci, že mnohé z předložených prací se již nezajímají tolik o kritiku současných krizí, ale zaměřují se na hledání nových možností, nástrojů, metod a přístupů“, shrnula porota.*

Pohled do výstavy Cena Jindřicha Chalupeckého 2023 (dílo StonyTellers)

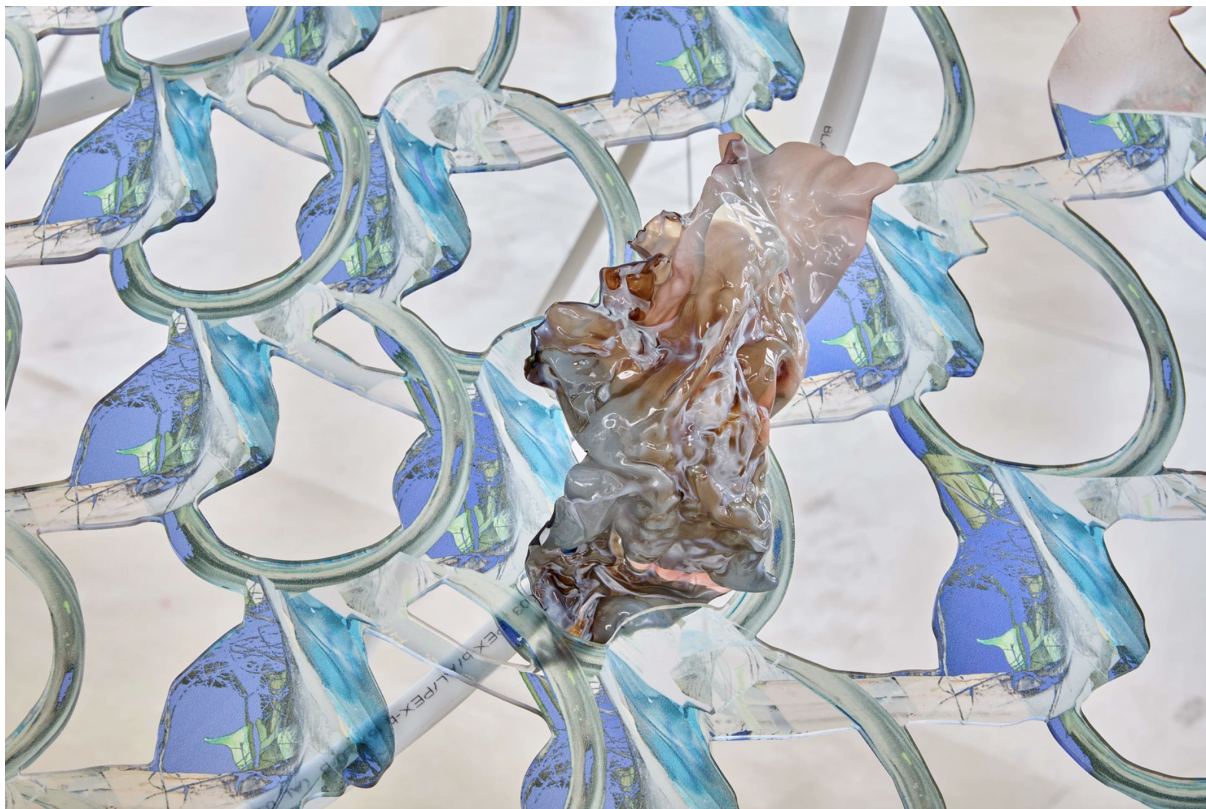
Kurátorsky výstavu zaštili Jakub Adamec a celý kurátorský kolektiv SJCh (Barbora Ciprová, Veronika Čechová, Tereza Jindrová a Karina Kottová) v úzké spolupráci s produkčním týmem SJCh (Ondřej Houšťava, Zuzana Šrámková). Graficky výstavu pojednal Petr Kněžek a architekturu výstavy zajistil Jakub Červenka. K výstavě jsme vydali katalog a realizovali doprovodné programy pro široké spektrum publika včetně rodin s dětmi.

Výstava byla doplněna o promítací prostor s video profily z produkce umělecko-dokumentární platformy Artyčok.tv tematizující uměleckou praxi všech vystavujících. Cena Jindřicha Chalupického je jedním z mála místních projektů představujících nejprogresivnější současné umění, který je zároveň dostupný opravdu širokým vrstvám publika. S návštěvníky výstav aktivně pracujeme, snažíme se o mnohvrstevnatý přístup – srozumitelné vysvětlující texty k vystaveným dílům, videodokumenty a fotodokumentace, odbornější texty do katalogu a dalších odborných publikací a současně přístupné edukativní texty o dílech do mapy k výstavě a dalších materiálu.

Pohled do výstavy Cena Jindřicha Chalupického 2023 (dílo Kryštofa Brůhy)

Ve spolupráci s edukačními odděleními partnerských institucí připravujeme ke každému ročníku sérii doprovodných programů pro veřejnost. Jde zejména o komentované prohlídky s kurátorkami, umělkyněmi a umělci i dalšími odborníky (z nichž některé jsou tlumočené do znakového jazyka a pro většinu z nich zajišťujeme hlídání či program pro děti), herny a dílny pro rodiny s dětmi, programy pro seniory, edukační programy pro školy a další projekty určené specifickým cílovým skupinám. Ve spolupráci se zahraničními hosty chystáme artist talks představující dosavadní vybrané realizace, popřípadě promítání kontextualizující jejich práci apod. Vstupné na výstavy a doprovodné programy je zpravidla zdarma nebo zcela symbolické a umožňuje tak účast nejširší veřejnosti.

Pohled do výstavy Cena Jindřicha Chalupeckého 2023 (dílo Lenky Glisníkové)

Výstava *Jonas Staal: Stanice propagandy* v PLATO Ostrava

PLATO Ostrava - Bauhaus
1.11. 2023 – 25.2.2024

Vystavující umělec: Jonas Staal

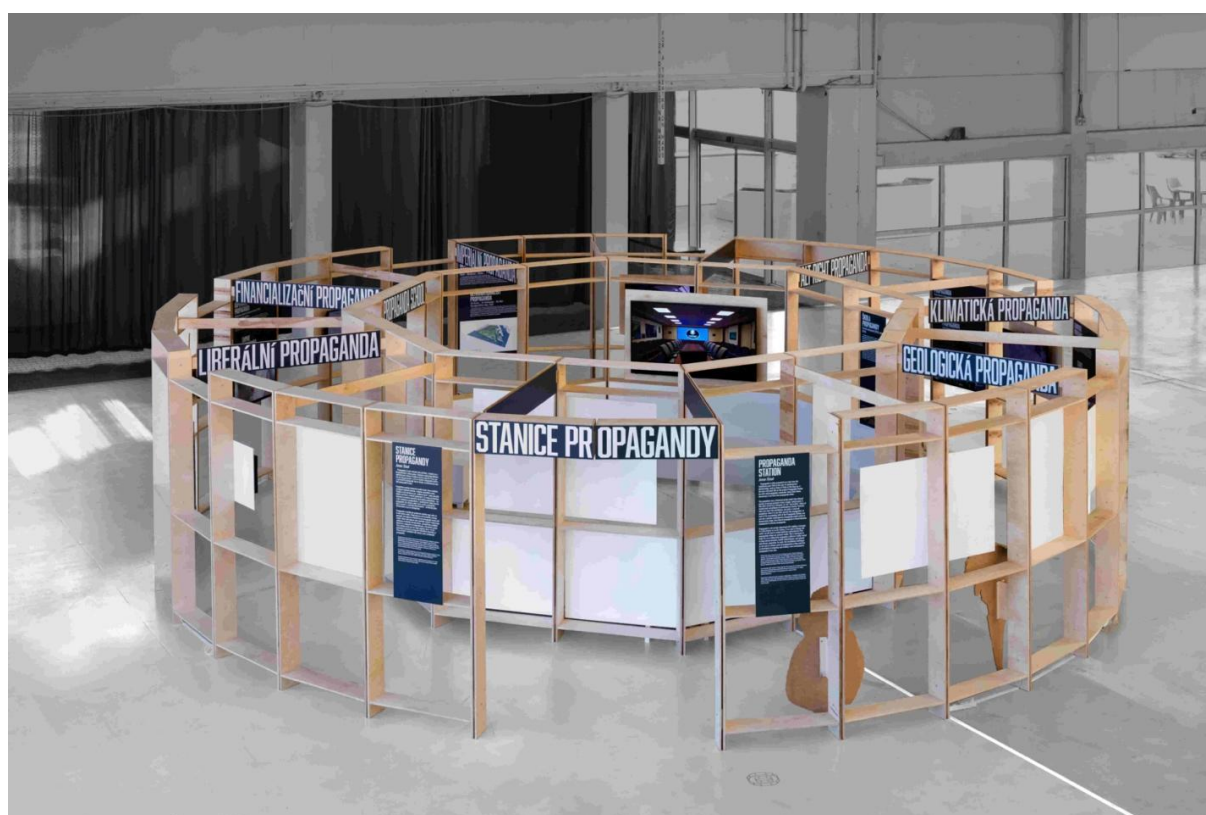
Kurátorka: Karina Kottová

Produkce: Lamija Čehajić, Ondřej Houšťava, Zuzana Šrámková

Propaganda je často vnímána jako přežitek z totalitní éry a bezprostředně ji známe pouze v kontextu současných diktatur, například pod vedením Vladimira Putina nebo Kim Čong-una. Jak ale ukazuje projekt s názvem *Stanice propagandy* umělce a experta na propagandu Jonase Staala, ani demokracie není vůči propagandě imunní. Panoptikon označuje historický model vězení, který strážcům umožňoval sledovat vězněné z jednoho centrálního místa. Později se stal metaforou pro „velkého bratra“ a jeho neustálý dohled nad lidmi v moderní společnosti. Po vstupu do Staalovy instalace se ocitáme uprostřed obráceného panoptikonu – my v něm sledujeme propagandisty. V jednotlivých celách *Stanice propagandy* tak můžeme vidět různé modely propagandy, které rezonují i v dnešních demografiích – od liberální přes ekonomickou až po tu ekologickou. Propaganda se netýká jen předávání určitého typu zpráv. Je to akt tvorby reality. Pokud chceme svět proměnit,

musíme pochopit, jak současné elitářské formy propagandy tvarují naši realitu. Jenom tak budeme moci společně vytvořit realitu jinou, založenou na hluboké demokratizaci, spravedlivém rozdělení bohatství a reparacích za kolonialismus a klimatické změny. Tato instalace před nás tak klade nejednu výzvu: nestačí podrobovat existující propagandy kritickému zkoumání, je třeba přispět k vytváření naší vlastní, nové, osvobozující propagandy. Přímo pro tuto příležitost vzni také nový film Jonase Staala prezentovaný v centru instalace, s názvem Divadlo propagandy.

Uprostřed Stanice propagandy se nacházela Škola propagandy. V rámci této platformy probíhaly během konání výstavy setkání s expertními, aktivistickými i organizátorskými kruhy s cílem společně zanalyzovat nástroje a formy současných propagand a zároveň experimentovat a vzdělávat se v metodách (anti)propagandy.

Pohled na instalaci Stanice propagandy zahraničního hosta CJCH 2023 Jonase Staala

Složení mezinárodní poroty pro rok 2023

Charles Esche, ředitel Van Abbemusea v Eindhovenu

Hana Janečková, kurátorka, teoretička a pedagožka působící na Akademii výtvarných umění v Praze

Valentinas Klimašauskas, nezávislý kurátor

Marika Kupková, kurátorka a teoretička

Sráč Sam, umělkyně a kurátorka galerie Sam 83

Fatoş Üstek, nezávislá kurátorka a spisovatelka působící ve Velké Británii a Turecku

Ocenění pro laureátky a laureáty

- rozpočet na vznik nového díla či projektu ve výši 70 000 Kč, zajištění architektonického a technického řešení výstavního projektu
- autorský honorář
- profesionální spolupráce na adjustaci a vystavení díla v jedné z partnerských institucí (Moravská galerie v Brně, Národní galerie Praha, PLATO Ostrava)
- celoroční kurátorská a produkční spolupráce na vzniku díla
- profesionální foto- a videodokumentace díla
- možnost workshopů a konzultací s odborníky na různé umělecké postupy a techniky
- možnost ateliérového zázemí
- propagace autorské tvorby v odborných i obecných médiích
- odborné konzultace s mezinárodní porotou CJCh
- mezinárodní networking v rámci sítě zahraničních partnerských institucí a kontaktů Společnosti Jindřicha Chalupického
- „studio visits“ se zahraničními kurátorkami a kurátory v rámci programu Café Chalupický
- propojení se zahraničními profesionály skrze síť Českých center
- podpora dalších autorských projektů a tvorby v následujících letech
- zajištění rezidenčních pobytů po ukončení aktuálního ročníku CJCh
- zařazení se do prestižní databáze umělkyň a umělců, kteří prošli CJCh, a o které i v následujících letech SJCh „pečuje“ ve smyslu nabídek spolupráce v zahraničí i u nás, apod.

Divácké ocenění

Divácká cena se udílela po boku CJCh již od roku 2002, změnila ovšem několikrát patronát (v minulosti to byl časopis Reflex a časopis Respekt) a také se výrazně proměňovaly způsoby výběru i ohodnocení a vyhlásování vítěze divácké ceny. V posledních letech jsme institut divácké ceny výrazně etablovali, ve spolupráci s hlavním partnerem – Českými centry. Vzhledem k nedávným posunům v pravidlech CJCh se proměňuje i Divácké ocenění, které se namísto krátkodobé rezidence pro jednoho vítěze či vítězku stává podporou mezinárodního networkingu všech pěti laureátek a laureátů. Česká centra podporují rezidence laureátek a laureátů během jejich pobytu v již zmíněných institucích formou networkingu, ale zároveň každoročně rozesílají do své sítě portfolia a podklady o celé pětici oceněných, kterým ředitelky a ředitelé mezinárodních poboček ČC ve spolupráci s týmem SJCh budou pomáhat s kontaktem na tamější instituce, kurátorky a kurátory apod. i do budoucna.

V rámci výstavy Ceny Jindřicha Chalupického mají diváčky a diváci možnost napsat komukoli z participujících umělkyň a umělců svou zpětnou vazbu, za co konkrétně

oceňují jejich práci na společné výstavě. Opět se tedy nejedná o soutěžní formát, ale způsob, jak ohodnotit díla na výstavě, tentokrát samotnou veřejností. Každoročně vnímáme, že Divácké ocenění je pro laureátky a laureáty velmi důležitou zpětnou vazbou.

Doprovodný program

K Ceně Jindřicha Chalupického 2023 se uskutečnil tradičně bohatý doprovodný program: komentované prohlídky, prezentace laureátů, diskuse ad. Velkou část doprovodného programu v roce 2023 tvořil také diskurzivní program k výstavě zahraničního hosta Jonase Staala s názvem Škola propagandy.

Již v den vernisáže se konalo několik doprovodných programů, den poté navazovala první edice přednáškového cyklu Škola propagandy kontextualizující a rozšiřující výstavu zahraničního hosta Jonase Staala.

Seznam realizovaných aktivit

- Vyhlášení laureátek*ů Ceny Jindřicha Chalupického 2023 / Kryštof Brůha, Lenka Glisníková, StonyTellers, Petra Janda, Gabriela Těthalová / Tisková konference / 16.1. 2023 / Nadace a Centrum pro současné umění Praha, Praha
- Máme otevřeno / prezentace laureátů CJCH 2023 / 20.5.2023 / Centrum pro současné umění Praha
- Výstava Cena Jindřicha Chalupického 2023 / zahájení / 1.11. 2023 / Plato Ostrava
- Výstava Cena Jindřicha Chalupického 2023 / výstava / 1.11. 2023 – 25.2.2024 / Plato Ostrava
- Výstava Cena Jindřicha Chalupického 2023 / dětský workshop / 1.11. 2023 / Plato Ostrava
- Výstava Cena Jindřicha Chalupického 2023 / komentovaná prohlídka / 1.11. 2023 / Plato Ostrava
- Výstava Cena Jindřicha Chalupického 2023 / workshop vyšívání s kolektivem StonyTellers / 2.11. 2023 / Plato Ostrava
- Výstava Cena Jindřicha Chalupického 2023 / komentovaná prohlídka / 8.11. 2023 / Plato Ostrava
- Výstava Cena Jindřicha Chalupického 2023: Jury Meeting / komentovaná prohlídka / 3.12. 2023 / Plato Ostrava
- Cena Jindřicha Chalupického 2023: Jury Meeting / dětský workshop / 3.12.2023 / PLATO Ostrava
- Cena Jindřicha Chalupického 2023: Jury Meeting / studio visits poroty s laureáty / 3.12.2023 / PLATO Ostrava
- Cena Jindřicha Chalupického 2023: Meet The Jury / přednáška / 6.12.2023 / Nadace a Centrum pro současné umění Praha

- Výstava Cena Jindřicha Chalupeckého 2023 / komentovaná prohlídka / 14.12. 2023 / Plato Ostrava

Komentovaná prohlídka výstavy CJCH 2023, 1.11.2023

- Jonas Staal: Stanice propagandy / výstava / 1.11. 2023 – 25.2.2024 / Plato Ostrava
- Jonas Staal: Stanice propagandy / komentovaná prohlídka / 1.11. 2023 / Plato Ostrava
- Jonas Staal: Škola propagandy I / přednáška Jonase Staala: Umění a propaganda ve 21. století / 2.11. 2023 / Plato Ostrava
- Jonas Staal: Škola propagandy I / přednáška Jana Bělíčka: Hledání třetí cesty? Česká mediální krajina mezi postkomunismem a autoritářstvím / 2.11. 2023 / Plato Ostrava
- Jonas Staal: Škola propagandy I / přednáška Andrey Průchové: Černé a bílé Madonny. Oběti a portýrky. Ženy, migrace a mediální prostor. / 2.11. 2023 / Plato Ostrava
- Jonas Staal: Škola propagandy I / přednáška Ivany Vasevy / 2.11. 2023 / Plato Ostrava
- Jonas Staal: Škola propagandy II / přednáška Gwendolyn Albert: Proti-romská propaganda / 3.12. 2023 / Plato Ostrava
- Jonas Staal: Škola propagandy II / přednáška Edity Stejskalové: Romská propaganda / 3.12. 2023 / Plato Ostrava
- Vydání katalogu k výstavě Cena Jindřicha Chalupeckého 2023 a zahraničního hosta Jonase Staala: Stanice propagandy / uvedení na vernisáži 1.11.2023 / PLATO Ostrava

❖ Celkový počet návštěvníků na doprovodných programech výstavy: 440

Jonas Staal: Škola propagandy, 2.11.2023

Finanční zpráva

Název a sídlo:

Společnost Jindřicha Chalupeckého, z.s.
Dukelských hrdinů 500/25a, 17000 Praha 7

IČ: 69342491

Zapsána u: Městského soudu v Praze

Zapsána do OR dne: 1.1.2014

Právní forma: SPOLEK (37 členů)

V likvidaci: Ne

Spisová značka: L 9540

Projekt Cena Jindřicha Chalupeckého byl v roce 2023 financován částkou 4 097 883 Kč.

2023	
zdroje financování	částka
Ministerstvo kultury ČR - OUKKO Program festivalů	2 151 800 Kč
Ministerstvo kultury ČR - OMVEU (NPO)	350 000 Kč
Magistrát hl. m. Prahy - víceletý grant	400 000 Kč
EU (Kreativní Evropa)	600 000 Kč
Statutární město Ostrava	180 000 Kč
příjmy z prodeje publikací	11 083 Kč
Státní fond kultury	205 000 Kč
vklad partnerské instituce (PLATO Ostrava)	200 000 Kč
celkem	4 097 883 Kč